

För livets skull

NUMMER 3 HÖSTEN 2016

En tidning från Svenska kyrkan i Skara

DANNY BYGGER RELATIONER

KAFFE MED PROMENAD

EN MÅNAD FÖR DIAKONIN

**Valda med
förtroende**

Svenska kyrkan

SKARA

För livets skull

är församlingstidning för Svenska kyrkan i Skara. Den delas ut till alla hushåll i Skara, Ardala, Axvalls, Varnhems och Eggby-Öglunda församlingar fyra gånger per år.

Redaktion i detta nummer:

Anna Theander, Sören Eklund, Magnus Gunnarsson, Helena Långström Schön, Markus Hagberg, Per Larsson, Marina Larsson, Irene Åkergren.

På omslaget:

Elisabet Stålmarm, Sören Eklund och Mari Lönnerblad är tre av pastoratets förtroendevalda.

Foto: Anna Theander

Redaktör & grafisk form:

Anna Theander
anna.theander@svenskakyrkan.se

Ansvarig utgivare:

Carl Sjögren
carl.sjogren@svenskakyrkan.se

Tryck:

LH-Tryck, Ulricehamn 2016

En bön om ett enklare liv

”Gud ja unskar att livet va enkelt”. Bönen någon skrivit på lappen som satt på bönetavlan i domkyrkan för rätt länge sedan har blivit kvar. Vem vill inte be så? Vem behöver inte be så?

Jo, vi bad den bönen vid följande torsdagsmessa i domkyrkan. Böner som skrivits i domkyrkan och satts upp på bönetavlan nämner vi högt i förbönen. De som skrivits i hemlighet och lagts i böneskrinet ligger i korgen på altaret.

När jag skriver detta är det den kyrkoårsveckan som har rubriken ”Ett är nödvändigt”. Jesus uppmanar den kyrkoårsveckan med kända ord oss att Ta på er mitt ok och lär av mig, som har ett mildt och ödmjukt hjärta, så skall ni finna vila för er själ (Matt 11:29). Hur lätt blir det inte att tro förstås med ord som ”håll bönen brinnande”, ”fira din gudstjänst”, ”läs din bibel”, ”tjäna din nästa”. Det är det enda nödvändiga och riktiga. Krav att uppfylla.

De som hörde Jesus säga detta, eller de som först läste Matteusevangeliet, hörde orden, kände väl till oket och dess underlåtande funktion. Men de visste också att orden stod för att säga ja till tro på Jesus, att gå in i trons liv och vad de inspirerar mig till i vardagen, en trons bekännelse.

Då kan bönen om ett enklare liv få sitt svar. Samhörigheten och tillhörigheten till Jesus gör skillnad, när jag tillåter det – tar på oket. Då är bönen meningsfull andning - oavsett om den är brinnande, eller uthållig i det lilla. Då är gudstjänsten veckans start och mål, rastplatsen där bördor lämnas och styrka hämtas. Då blir bibelläsningen vägledning att leva tro, tjäna och göra livet enklare – i det lilla.

PER LARSSON, PRÄST I SKARA DOMKYRKOFÖRSAMLING

HÖSTENS

musikgudstjänster och konserter

SÖNDAG 25 SEPTEMBER 18.00 *Skara domkyrka*

Musikgudstjänst

Evensong, vokalgruppen Cantabona.

SÖNDAG 9 OKTOBER 18.00 *Händene kyrka*

Skördevesper

Ardeo-Händenekören.

SÖNDAG 16 OKTOBER 18.00 *Skallmeja kyrka*

Höstgudstjänst

Våga Sjungakören.

SÖNDAG 16 OKTOBER 18.00 *Skara domkyrka*

Orgelkonsert

Thomas Moore, Wakefield, England.

Reibjörn Carlshamre.

SÖNDAG 23 OKTOBER 18.00 *Skara domkyrka*

Orgelkonsert

Ralph Gustafsson, Stockholm.

Musik av 100-årsjubilarerna Max Reger med flera.

SÖNDAG 23 OKTOBER 18.00 *Bjärklunda kyrka*

Musikgudstjänst

"När löven faller". Birgittakören

SÖNDAG 30 OKTOBER 18.00 *Skara domkyrka*

Konsert

Per Drougge, violin, Åsa Nyberg, orgel

Musik av bland annat Johan Svendsen och Otto Olsson.

LÖRDAG 5 NOVEMBER 18.00 *Skara domkyrka*

Musikgudstjänst på Alla helgons dag

"Vårt evighetshopp".

Domkyrkokören, Reibjörn Carlshamre.

SÖNDAG 20 NOVEMBER 16.00 *Skara domkyrka*

Körkonsert

Erik Westbergs vokalensemble, Piteå

Körmusik av Max Reger och Johannes Pollak med flera.

Musik vid lunchtid

Välkommen till musik i domkyrkan **FREDAGAR 12.00**.

Sopplunch serveras i Mariasalen, Kyrkans Hus,
12.00-13.00 för 40 kronor.

Elisabet Stålar, Sören Eklund och Mari Lönnerblad vill verka för en tydlig och frimodig kyrka.

De tror på framtidens kyrka

De har valts för att fatta beslut om kyrkan – en uppgift de tar på stort allvar och med hängivet intresse.

Elisabet, Sören och Mari har sett församlingslivet förändras – mestadels till det bättre. Och de är övertygade om att kyrkan har en framtid.

Med ett år kvar till kyrkovalet möts Elisabet Stålar, Sören Eklund och Mari Lönnerblad i Nikolaigården för ett samtal om trons betydelse och kyrkans utmaningar.

De har varit förtroendevalda under många år – och det började helt enkelt med att någon frågade om de kunde tänka sig att ställa upp i valet. Nu har de flera olika uppdrag på lokal nivå. Mari och Elisabet är dessutom engagerade på både stifts- och riksnivå.

- Kyrkan har alltid haft stor betydelse i mitt liv. Den ger oss hopp och är en sammanhållande länk. Mycket av vår moral och etik grundar sig i de tio budorden. Jag tycker att kyrkan är en viktig grundpelare i vårt samhälle. Därför är det viktigt för mig att engagera mig, säger Elisabet.

Om ett år är det dags att gå till valurnorna. Valdeltagandet i kyrkovalet är traditionellt ganska lågt. Men Mari vill uppmana människor att ta vara på möjligheten att gå och rösta.

- Är man medlem så har man rösträtt. Det här är en demokratisk organisation. Men om det är väldigt få som röstar så finns alltid risken att det ändå blir orättvist, att människor som kanske har en dold agenda får för mycket inflytande. Jag tycker att det är jätteviktigt att kyrkans medlemmar röstar i kyrkovalet.

Det har skett en del förändringar i församlings- och gudstjänstlivet, både sedan de själva var barn och sedan de började som förtroendevalda. Till exempel synen på barn i gudstjänsten.

- Jag kommer ihåg när jag var liten och gick i skolan i Varnhem. Den låg ju vid kyrkan och ibland var det ”stilla dagar”. Då kom det svartklädda människor med nedböjt huvud och vi barn var tvungna att vara knäpptysta till och med på skolgården för att inte störa. Jag minns att jag tyckte att det var väldigt konstigt, säger Elisabet.

DE GLÄDS ÅT DELAKTIGHETEN i gudstjänst och församlingsliv. Att många är med och hjälper till och att engagemanget är stort. Förr var det prästen som höll i allting. Nu delar man på flera av uppgifterna.

- Det är roligt att det utvecklats så fint. Många är engagerade i olika gudstjänstgrupper och domkyrkan anpassas för ett modernt församlingsliv. Ta bara det här med kaffe i kyrkan. Det betyder mycket att kunna stanna kvar en stund och prata med varandra. De samtal som skedde på kyrkbacken för länge sedan sker nu över en kopp kaffe inne i kyrkan, säger Elisabet.

Även Sören gläds åt delaktigheten, såväl i gudstjänsten som i annan verksamhet.

- Det är det som bygger en församling. Jag brukar likna det vid en gammal klocka. Den har en massa olika smådelar och tar man bara bort en liten del så stannar klockan.

Men samtidigt som de är glada över utvecklingen och över, som de säger, en frimodigare kyrka bekymras de också över negativ medierapportering, märkliga debatter och en bild av kyrkan som kanske inte stämmer särskilt väl med det lokala församlingslivet.

- Det är klart att folk blir besvikna, att de kanske rentav väljer att lämna kyrkan. Man förväntar väl sig kanske att

kyrkans folk på något sätt ska leva som de lär. Även om vi bara är människor, säger Elisabet.

Å andra sidan, menar de, finns det massor av positiva saker som vi kanske inte alltid är så bra på att berätta om. Där finns mycket att göra. De önskar också att kyrkan vågade ha en tydligare identitet.

- Vi måste klargöra vad vi gör i kyrkan och i församlingarna. Folk är intresserade, det är jag övertygad om. Jag tror också att mässan betyder mycket. Människor vill komma till nattvarden, säger Mari och får medhåll av Elisabet:

- Vi har inget att be om ursäkt för när det gäller vad kyrkan är och står för. Vi har vår tro och den ska vi berätta om.

Sören inflikar att det är viktigt att vara tydlig, men också tillåtande.

- Att släppa in nytt innebär inte att man måste ta bort något annat. Jag tror att det är viktigt att inte utesluta, utan att arbeta med mångfald och acceptans, både när det gäller människor, musik och allt annat.

Som förtroendevald måste man givetvis också ta tag i frågor som är obekväma och lite besvärliga. Som det här med fastigheterna. Kyrkan äger många hus, många kyrkobyggnader – och de kostar pengar att värma upp, underhålla och renovera.

- Vi måste våga ta i de frågorna. Det är ingen lätt uppgift, för kyrkorna betyder mycket för människor och väcker alltid känslor och engagemang. Men det ligger i vårt uppdrag att fundera över hur vi ska använda det vi har på bästa sätt. Jag tror också att vi kommer att behöva tänka om litegrann framöver. På sikt har vi kanske färre medlemmar totalt sett, men å andra sidan en högre andel engagerade medlemmar. Det ger också möjligheter, säger Mari.

ATT KYRKAN HAR EN FRAMTID tvivlar de inte ett ögonblick på. Människan behöver Gud. Elisabet menar att intresset för – och behovet av – andlighet är stort i vår tid.

- Vi behöver vår tro. Vi märker också att det kommer fler till gudstjänsterna. I den tid av press och stress som vi lever i så behöver kyrkan få ta tid. Tron måste få ta tid. Som kyrka behöver vi hjälpa människor att stanna upp och hejda sig.

TEXT OCH FOTO: ANNA THEANDER

Dannys uppdrag: Att skapa möten mellan människor

Kultur är ett fantastiskt sätt att mötas på. Det konstaterar Danny Waggett som arbetar bland flyktingar. Hans jobb är att skapa mötesplatser, lösa akuta problem, bygga relationer och att göra en svår asylprocess lite lättare att bära.

TEXT OCH FOTO: ANNA THEANDER

Danny Waggett arbetar som assistent i flyktingarbetet, en projektanställning där kostnaderna delas mellan Svenska kyrkan och Skara kommun. Hans arbetsuppgifter är minst sagt varierande.

- Det kan handla om att någon behöver en barnvagn eller inte har några ytterkläder. Men det handlar också om att bygga relationer och skapa förutsättningar för integration, säger han.

Några ”fasta” punkter i hans arbetstillvaro är språkcafé och öppet hus på Stora Ekeberg. Men i sina kontakter och möten bland människor skapas också förutsättningar till andra typer av möten. Som när Danny lärde känna sex kockar från Syrien och Afghanistan.

- Det ledde till att de medverkade med mat på nationaldagen. Sedan var de också med på några av sommarens matmarknader i Skara. Att mötas kring mat är jättebra. Det finns en nyfikenhet och det öppnar för samtal.

När Danny räknar upp andra möjligheter till möten och

integration visar det sig snart att mycket handlar just om kultur på olika sätt. Det har hållits gemensamma teaterworkshops med barn från Skara och från Stora Ekeberg. Ett par konstnärer från Syrien har fått hjälp att ställa ut sin konst. Det har också arrangerats musikevenemang.

- Kultur handlar ju ofta om att bli underhållen, att ha roligt. Man kommer med en öppen inställning och ett glatt humör. Det skapar bra förutsättningar, helt enkelt.

Att Danny kommer från kyrkan har aldrig inneburit några problem eller ifrågasättanden. Tvärtom, menar han.

- Folk är nyfikna. Många av de asylsökande är väldigt intresserade av den kristna tron, helt enkelt för att de vill veta mer. De vill höra om hur vi firar advent och jul, några vill besöka en gudstjänst för att se hur det går till. De flesta jag möter är muslimer, en del är kristna, andra har ingen tro alls, eller har övergett den. Men det saknar betydelse eftersom det handlar mer om relation än om religion.

Till sin hjälp har Danny ett 70-tal volontärer, knutna till

kyrkan. Och fler är välkomna, inte minst till Stora Ekeberg på fredagarna.

- Det är nog det jag är mest imponerad av i mitt arbete. Alla dessa människor som ställer upp ideellt för att hjälpa andra.

Är det något han lärt sig så här långt i sitt arbete och som han vill dela med sig av är det just det: tilltron till människan.

- Det knyts så många vänskapsband. Det finns så många som är beredda att ge av sin tid för att göra någon annans liv lite bättre. Det har gett mig en mer positiv bild av livet.

Han uppmanar också till att knyta kontakter, att vara öppen för spännande möten.

- Vi får ingen integration om inte människor lär känna varandra. Man ska inte tro allt man hör och allt som medierna rapporterar om. Gå ut och bli vän med de nyanlända flyktingarna istället. Var och en har sin historia. Och med tanke på vad de gått igenom och fortfarande går igenom i den jobbiga asylprocessen, så är de flesta oerhört positiva.

”Det finns så många som är beredda att ge av sin tid för att göra någon annans liv lite bättre. Det har gett mig en mer positiv bild av livet.”

Kom till mig, alla ni som är tyngda av bördor; jag skall skänka er vila.

MATTEUSEVANGELIET 11:28

Vill du veta mer om Bibeln?
Läs om bibelstudier och samtal på
www.svenskakyrkan.se/skara

Tisdag på Husaren:

Kaffe, frågesport och promenad

En promenad för dem som vill. Några tankvärda ord, en frågesport, samtal kring bordet. Och kaffe med hembakt.

Varannan tisdag samlas några av kyrkans volontärer och de boende på Husaren för ett par timmars samvaro.

Stämningen är uppsluppen och det är fullt kring det stora bordet på Husaren i Axvall. Ett par extra stolar får bäras in, fler kaffekoppar dukas fram. Några har precis kommit

tillbaka från en liten promenad tillsammans. Idag var det inte så många som ville ut i friska luften, men Aina Larsson berättar att det varierar.

- Ibland är det bara några stycken, ibland blir vi jättemånga, konstaterar hon.

Det viktiga är att möjligheten finns, att de som vill komma ut får göra det.

Aina är en av de volontärer som tillbringar varannan tisdagseftermiddag på Husaren. Tillsammans med de ideella "kollegorna" Kerstin och Sune Hagström, Torbjörn och Eva

Hagin, Lena Ringdahl och församlingens diakon Ing-Mari Andersson finns hon på plats. Några har inte dykt upp och är saknade så en av volontärerna knackar dörr för att påminna om att det är tisdag och att kaffestunden väntar.

I 14 år har ideella medarbetare från Svenska kyrkan kommit hit. Det började med att en diakoniasistent i församlingen hade en anhörig som bodde här. Efter att ha noterat att de boende sällan kom ut samlades en grupp frivilliga ihop för att ta med dem som ville ut på promenad. Och sedan har det fortsatt av bara farten. Dessutom utvecklades verksamheten snart till att handla om mer än promenader. Ibland pysslas det, till påsk görs det blombuketter och ofta står en frågesport eller annan liten aktivitet på programmet. Diakon Ing-Mari håller en kort andakt varje gång och delar med sig av några tankvärda ord. Sedan är det dags för kaffe.

- Vi delar upp ansvaret för kaffeserveringen, bjuder på kaffe och någon av volontärerna har med sig kaffebrödet, berättar Ing-Mari.

EFTER KAFFET TAR Torbjörn Hagin till orda och berättar om några ord och uttryck och varifrån de kommer. Han låter också de församlade gissa betydelsen av ord som var ”nyord” för 50 år sedan. Sune Hagström bidrar med en poängfrågesport. Det är klurigt och inbjuder till diskussioner kring bordet.

Lennart Helander är en återkommande gäst vid tisdagssamlingarna. I nästan tio år har han bott på Husaren.

- Ja, jag måste gå hit på tisdagarna och höra vad de berättar för historier här, säger han skrattande och tillägger att han tycker att den sociala samvaron vid bordet är trevlig.

- Det känns roligt att komma hit. Det är till nytta samtidigt som man får ut mycket av det själv såklart, menar Kerstin Hagström, en av de engagerade från kyrkan.

- Ja, det är allt roligt att ni kommer, säger Lennart.

Kerstin berättar att det händer att man går iväg tillsammans allihop för att dricka kaffe någon annanstans i Axvall. Ibland har det också varit korvgrillning.

Ett par timmar har snart gått. Det är dags att bryta upp. Kerstin har med sig en korg äpplen och de som vill får ta för sig. Volontärerna dukar av, diskar upp och tar farväl för den här gången.

- Vi ses om två veckor.

Lagom till tioårsdagen kommer beskedet: Marie begravningskapell görs om invändigt för att ge plats åt fler besökare.

ILLUSTRATION: RITNINGEN ARKITEKTBYRÅ

Plats för fler besökare: Marie begravningskapell byggs om

Marie begravningskapell förändras invändigt - för att kunna rymma fler besökare. Nästa år är det planerat att ombyggnaden ska ske.

Det är nu tio år sedan Marie begravningskapell togs i bruk. Kapellet som är till för alla trosinriktningar har haft en stadigt ökande användning genom åren och närmar sig nu 70 procent av de begravningsförrättningar som sker inom

Skara pastorat. Kapellet har kapacitet att ta emot 63 gäster i sin nuvarande utformning men behovet är ofta större än så.

Under 2017 kommer kapellet därför att få en invändig omdaning där det är tänkt att man integrerar den inre och yttre salen med varandra. På så sätt kommer kapellet fortsättningsvis att kunna erbjuda plats för drygt 100 gäster.

ERIK TORNSTIERNA

Allhelgonahelgen i Skara pastorat

Öppet i Marie begravningskapell

FREDAG 4 NOVEMBER 14.00-19.00

Musik och eftertanke **14.00, 16.00, 18.00**

LÖRDAG 5 NOVEMBER, ALLA HELGONS DAG

14.00-19.00

Musik och eftertanke **14.00, 16.00, 18.00**

FREDAG OCH LÖRDAG: Kaffeservering med dopp i förvaltningsbyggnaden. Expeditionen är öppen för frågor och information.

Öppna kyrkor

för besök och enskild andakt

FREDAG, LÖRDAG, SÖNDAG 4-6 NOVEMBER

För mer information, se annons i SKLT och www.svenskakyrkan.se/skara v.44

Minnesgudstjänster

Skara domkyrka **LÖRDAG 5 NOVEMBER 18.00**

Allhelgonamusik

Skara domkyrka **SÖNDAG 6 NOVEMBER 18.00**

Minnesromässa

Synnerby kyrka **SÖNDAG 6 NOVEMBER 18.00**

Minnesgudstjänst

Stenum kyrka **SÖNDAG 6 NOVEMBER 16.00**

Minnesgudstjänst

Varnhems kyrka **SÖNDAG 6 NOVEMBER 18.00**

Minnesgudstjänst

De möter barn och unga i kyrkan

Arbetet bland barn och unga har denna höst flera nyheter. Tre nya ansikten och ett lite mer välkänt kommer att möta barn och unga i Skara domkyrkoförsamling och Ardala församling. De fyra pedagogerna kommer att arbeta i båda församlingarna.

Tina Hjortlinger, Stina Jakobsson och Annelie Salomonsson är nya pedagoger i Skara och Ardala.

Annelie Salomonsson är nyanställd församlingspedagog i Skara. Annelie kommer från en liknande tjänst i Visby domkyrkoförsamling. Hon ansvarar för åldrarna 14 år och uppåt. Det innebär konfirmander i Skara och Ardala och Svenska Kyrkans Unga i båda församlingarna. Annelie skall också arbeta med katedralpedagogik. Dit hör guideverksamheten och olika ”vandringar” t ex vid påsk och jul som församlingen inbjuder till. Dit hör också samarbete med det pedagogiska arbetet i Varnhems klosterkyrka.

Tina Hjortlinger är projektanställd pedagog i Skara. Tina kommer från en förskollärartjänst i Lidköping. Hon ansvarar för åldrarna upp till 14 år. I det arbetet fortsätter flera av grupperna som tidigare, men en förändring sker i mötet med femåringar. De inbjuds tillsammans med föräldrar till Familjekväll varannan onsdag. Tina ansvarar också för sön-dagsskolan i domkyrkan i samband med högmässan.

Stina Jakobsson vikarierar på pedagogtjänsten i Ardala.

Stina har just lämnat gymnasiet och sommarjobb bakom sig. Hon kommer att arbeta tillsammans med Tina och Eva Johansson i grupper både i Ardala och Skara. Stina arbetar tillsammans med Annelie med konfirmander och Svenska Kyrkans Unga.

Eva Johansson finns från hösten även i Ardala.

Eva Johansson har i många år mött barn och yngre i Skara domkyrkoförsamling. Från hösten kommer hon också att finnas mer i Ardala, bland annat i barntimmarna. Eva arbetar också sedan flera år med Bibeläventyret, ett spännande sätt att berätta om bibelns böcker och historia i grundskolans år 4 och 5. Eva besöker alla de klasserna i kommunens skolor som en del i den undervisning som beskrivs i läroplanen.

TEXT OCH FOTO: PER LARSSON

Kyrkorummet förändras

Du som varit i Skara domkyrka den senaste tiden har märkt att något är på gång med kyrkorummet. Under några år har församlingsrådet, anställda och pastoratets kyrkoråd samtalat om ett antal tankar kring kyrkorummets gestaltning. En del förändringar behövs även efter senaste renoveringen. Vad som sker i och omkring gudstjänsten har förändrats sedan dess, bland annat ”kyrkbacken” som uppstår varje söndag kring kyrkkaffet.

Den tidigare lilla sakristian/samtalsrummet innanför Brynolfskapellet har byggts om till pentry. Kyrkkaffet kan lätt förberedas och ställas fram i kyrkan. Ett kyrktorg skapas i västra delen av kyrkan när några bänkar tas bort. Under oktober och november kommer en ny ljudanläggning att installeras så allt skall kunna höras i hela kyrkorummet. Så är det inte idag.

Tillsammans med Skara stift kommer också möjligheten till digital bildvisning att installeras. Det sker genom att psalmtavlorna byts ut mot digitala skärmar. En stor skärm som kan fällas fram vid behov installeras också.

Nästa år planeras för byggandet av ramper för lättare tillgänglighet till domkyrkan västerifrån, från Järnvägsgatan.

Några inre förändringar i domkyrkan innebär ett nytt pentry och ett ”kyrktorg” längst bak i katedralen.

Musik och sopplunch

Välkommen till lunchmusiken i domkyrkan **FREDAGAR 12.00**.

Sopplunch serveras i Mariasalen, Kyrkans Hus, 12.00-13.00 för 40 kronor.

Välkommen till

BARNENS KATEDRAL

- en upplevelsegudstjänst för alla åldrar med barnet i centrum!

SÖNDAG 2 OKT 16.00

SÖNDAG 13 NOV 16.00

Besök från Wakefield

14 – 16 oktober får Skara domkyrkoförsamling besök från vänkatedralen i Wakefield, England. Det är domprosten Jonathan Greener och fem personer som under tre dagar gästar Skara.

Dagarna kommer att innehålla samtal om församlingslivet, medverkan vid Kulturnatten 15 oktober och predikan av Jonathan Greener i högmässan den 16 oktober. Vid en avslutande orgelkonsert 16 oktober 18.00 spelar Wakefields organist Thomas Moore.

Läs mer på www.svenskakyrkan.se/skara.

Välkommen till Skara domkyrka

Domkyrkan är öppen

Dagligen **9.00-18.00**, torsdagar **9.00-19.00**.

Fira gudstjänst i domkyrkan

Varje söndag och helgdag högmässa **11.00**

Helgfri onsdag mässa **8.00**

Helgfri torsdag mässa **18.30**

På gång

Överbyggnad i Varnhem invigs till våren

Sveriges äldsta dokumenterade kyrkorum finns i Varnhem. Före jul ska överbyggnaden vara klar. Och till våren blir det invigning av ett nytt besöksmål – med över 1000 år på nacken.

Varnhem har länge varit ett populärt besöksmål. Nu väntas än fler besökare.

- Till Varnhem kommer 100 000 besökare varje år utan att vi egentligen gjort särskilt mycket för att marknadsföra det. Med den nya överbyggnaden gäller det nu att ta ett helhetsgrepp. Här finns en oberättad historia som behöver bli berättad, säger Maria Nordström som är projektledare för överbyggnaden.

På kullen ovanför Klosterkyrkan och museet finns resterna av en kyrka från första halvan av 1000-talet, omgiven av ett gravfält med 3000 kristna gravar, de äldsta från 800-talets slut. Det är över denna stenkyrkoruin som ett arkeologiskt skydd håller på att byggas. Formen är en liksidig triangel, det är tolv meter från golvet upp tillnock. Det blir ett rum för besökare att vistas i och ta del av platsens historia.

Västergötlands museum håller på att producera en utställning som ska presenteras inne i överbyggnaden.

- Man ser ner i en krypta som varit källaren till den gamla kyrkan. Här finns också en kvinnograv som kommer att bli täckt av glas och som man också kommer att kunna se, fortsätter hon.

Även Markus Hagberg som är präst i Varnhem poängterar vikten av en helhet kring den historia som finns i Varnhem:

- Vi förväntar oss givetvis ännu fler besökare och från kyrkans sida är det viktigt att visa att det inte bara handlar om rent museal verksamhet. Det handlar också om församling-liv och pilgrim och om klosterkyrkan, såväl gudstjänster och konserter som visningar.

I mitten av september var det taklagsfest och i december ska överbyggnaden slutbesiktigas. Invigning är planerad till våren och under nästa år ska SVT också sända en dokumentär i Vetenskapens värld om fynden i Varnhem. Samtidigt som den spelas in görs också en längre dokumentärfilm.

ANNA THEANDER

Krönikespel under Birger jarl-jubileet

Den **21 OKTOBER** kommer en kavalkad av händelser under mer än 750 år att spelas upp i Klosterkyrkan. Initiativtagare och författare till de dramatiska inslagen är Birgitta Sträng. Dräkterna som de agerande använder hör till Varnhemsspelets ”garderob” och brukar användas bland annat vid deras återkommande spel om klostrets uppkomst. Nytt sedan något år tillbaka är Magnus Gabriel de la Gardies och Maria Eufrosynes dräkter som textilkonstnären Anja Larsson skapat.

Kvällen inleds med föredraget ”Birger jarl, Erik den helige och Magnus Ladulås - om kungliga gravar och gravöppningar” med Maria Vretemark i Varnhemsgården **18.00** för att sedan vid 19.30-tiden fortsätta i Klosterkyrkan med krönikespelet.

Välkommen till en mycket speciell och spännande afton i Varnhem!

Cirkel om de la Gardie

I höst startar en studiecirkel i samarbete mellan Varnhems församling, Varnhemsspelet och Varnhems klostervänner på temat ”de la Gardie och hans tid” med Ewert Jonsson som ledare. Det kommer att vara fem samlingar under hösten med start den **11 OKTOBER** och sedan varannan vecka framåt. Lokal är Varnhemsgården och en avgift för material mm kommer att tas ut. Anmälan görs till Lisbeth Karlsson på tfn 0511-60468.

**1517 | 500 ÅR AV
2017 | REFORMATION**

Föredrag i höst

29 SEPTEMBER 18.30 *Varnhemsgården*

De svenska reformatörerna – vilka var de?

Olaus Petri är kanske den mest kände av de svenska reformatörerna, men senare tids forskning har visat att hans betydelse kanske har överbetonats. Vilka andra fanns det? Vilken roll spelade Gustav Vasa?

27 OKTOBER 18.30 *Varnhemsgården*

Uppsala möte och bekännelsen

Egentligen var det först vid Uppsala möte 1593 som reformationen slutfördes i Sverige. Då fattades Uppsala mötes beslut som innebar att den reformerade kyrkan i Sverige ställde sig under den Augsburgska bekännelsen. Vad innebar det? Vad säger den Augsburgska bekännelsen? Vilka andra bekännelseskrifter finns? Vad säger de?

Bibelstudium

24 NOVEMBER 18.30 *Axvalls församlingshem*

Bibelstudium på temat ”Synd och nåd”

Hemlängtan ledde Pernilla till Ardala

Längtan till landsbygden och hemtrakterna gjorde att Ardalas nya präst Pernilla Ericson började se sig om efter en ny tjänst.

Pernilla Ericson är tillbaka i Skaraborg som ny präst i Ardala församling.

Pernilla växte upp i Södra Lundby utanför Vedum, där hennes mamma bor kvar. Efter att ha jobbat och bott i Habo många år, ville både hon och maken Per-Olof återvända till Skaraborg.

– Och så ville vi komma närmare Per-Olofs jobb i Skövde, säger Pernilla.

Nu bor de i ett hus i Lerdala, inte långt från Flämslätt. Där trivs de gott, med de tre barnen på 21, 19 och 12 år.

– Vi har bott i samhälle länge, och det har gått bra. Men vi är ju egentligen lantisar.

Pernilla hade sett att tjänsten som präst i Ardala var ledig, och när en kollega talade sig varm för den, bestämde sig Pernilla för att söka.

– Jag kände värmen här direkt när jag kom hit.

Pernilla beskriver sig som humoristisk, men analyserande, med ett intresse för psykologi och hur människor fungerar.

– Jag gillar självvårdandet, det där stilla mötet, i kombination med att vara ganska folklig, men ändå djup. Det är nog min grej, säger hon.

Visionen för arbetet i Ardala är att hon och hela arbetslaget ska kunna vara kreativa och våga tänka nytt.

– Jag vill nå ut till grupper som vi vanligtvis inte når. Att nå ut med evangeliet och hitta det språket eller det sättet att vara, så att kyrkan blir en plattform för så många människor som möjligt. Jag ser fram emot varma möten, att få läsa Bibeln och be tillsammans.

TEXT OCH FOTO: ÅSA MWANSA

Med Bibeln i fokus

Välkommen att vara med på bibelsamtalen i S:ta Annagården. Tre torsdagkvällar i höst är du välkommen:
8 SEPTEMBER,
13 OKTOBER och
10 NOVEMBER 18.30.

Nya pedagoger i Ardala

Tina, Stina, Annelie och Eva heter kvartetten som kommer att arbeta bland barn och unga i både Skara och Ardala. Läs mer om dem på sidan 12.

Temakvällar i höst

Höstens temakvällar blir torsdagarna **20 OKTOBER** och **17 NOVEMBER** med start **18.30** i S:ta Annagården.

Välkommen till bön och gudstjänst

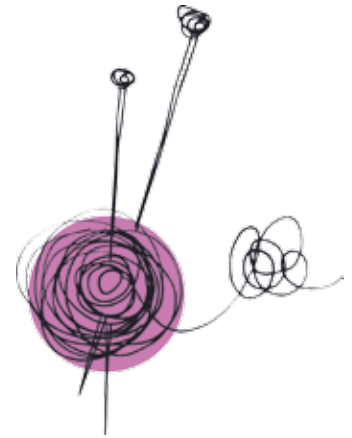
Helgmålsbön i Bjärklunda kyrka
 varje **LÖRDAG 18.00**

Morgonbön i S:ta Annagården
MÅNDAG – TORSDAG 09.00

Gudstjänst i S:ta Annagården **SÖNDAGAR 11.00**
 alltid med kyrkkaffe.

Stickcafé

Välkommen att vara med på stickcaféet i S:ta Annagården
ONSDAGAR I JÄMNA VECKOR
13.30.

Välkommen till årets PYSSELKVÄLL

Måndagen den **21 NOVEMBER** är det åter dags för pysselkväll i S:ta Annagården. Kvällen börjar **18.00** och sedan pysslas, bakas och fikas det till ungefär klockan **20.00**. Stora som små är välkomna att vara med!

Några frågor till...

Ingela Tidqvist-Karlén, diakon i Skara pastorat med anledning av Diakonins månad som infaller i september varje år.

Vad är Diakonins månad?

- Det är ett ekumeniskt samarbete mellan flera samfund och organisationer. Varje år i september sätter man fokus på diakoni. I år har man fokuserat på ungas psykiska ohälsa, något som de flesta har ett personligt förhållande till. Det kan ibland vara svårt att tala om men vi måste fortsätta prata, både med varandra och att belysa det i olika forum.

Hur har frågan lyfts i Skara pastorat?

- I Skara möter kyrkan dagligen människor som är drabbade av psykisk ohälsa eller som har anhöriga som är det. Det ser ofta väldigt olika ut, men det som är gemensamt är ett stort lidande. Så under diakonins månad detta år har vi satsat på att erbjuda vidareutbildning. För personal en eftermiddag och för ideella medarbetare och allmänheten en kväll. Vi fick möjlighet att möta Irja Forsman som själv lider av

psykisk ohälsa och kan berätta om hur vi kan bemöta och stötta den som drabbats. Vi fick också möta beteendevetaren Thérèse Eriksson, som arbetar med att föreläsa och har skrivit böcker i hur vi stöttar personer med psykisk ohälsa och frågor som berör självskaðebeteende hos unga.

Vad kan man själv tänka på i mötet med drabbade?

- I den kristna människosynen är varje människa oändligt värdefull och ska bemötas med respekt. Så, möt varandra i ögonhöjd, som medmänniskor. Våga se att andra har det svårt och våga stå kvar. Var inte rädd, våga tala om det som är svårt och ibland nästan omöjligt att beskriva. Var inte rädd, våga lyssna när någon försöker berätta om sin situation. Vi behöver varandra, i mötet med varandra möter vi också Jesus. Han som levt här, och känt all den smärta som vi människor kan uppleva, och som lever än idag.

Prova retreat – en stilla dag

Under hösten finns några tillfällen att stanna upp och hämta andan. Välkommen till någon av retreatdagarna.

Nybörjarretreat halvdag: 1 OKTOBER 10.00–15.00 Axvalls församlingshem

Retreatdag 12 NOVEMBER 9.00–18.00 Axvalls församlingshem

Stilla dag 5 NOVEMBER 12.00–16.00 S:ta Annagården, Ardala

Läs mer om retreatdagarna och om hur du anmäler dig på:

www.svenskakyrkan.se/skara

FÖR TRE ÅR SEDAN satte jag för första gången min fot i Mariasalen i Kyrkans hus. Jag har alltid tyckt om att sjunga tillsammans med andra människor och kyrkan har jag också varit involverad i sedan barnsben. Domkyrkans ungdomskör verkade vara den perfekta blandningen mellan dessa två tidigare erfarenheter. Redan första övningen kände jag att jag kommit rätt. Vi övade lite på varje stämma, och plötsligt sjöng vi olika stämmor, allt från den mörka basen till den ljusa sopranen och allt bildade tillsammans denna vackra helhet som jag fastnade för direkt.

MITT ALLRA MÄKTIGASTE KÖRMINNE fick jag under ungdomskörfestivalen som gick av stapeln i Växjö förra våren. Det var efter många timmar av repetition tillsammans med ungefär 160 andra unga körsångare dags för konsert i Växjö domkyrka. Kroppen var helt slut efter allt sjungande och stående och jag minns speciellt den gången jag var tvungen att gå och sätta mig för att inte svimma. Konserten började och stycke efter stycke sjöngs. Efter en dryg timme var det dags för avslutningen: "Eternity" av Michael Bojesen. Jag hade väntat på att få sjunga det igen och var mycket fokuserad när vi skulle börja. Stycket inleddes med att både publiken och kören fick skapa ljud som lät som allt från duggregn till en vind som blåste förbi. Ett lugnt pianospel hördes och strax efter en melodi. Sakta men säkert växte tonerna fram. Det blev starkare och starkare. Alla stämmor, röster och toner flöt ihop till en enda stor massa av musik. Det kändes som man lyfte några centimeter från golvet. Mäktigt.

DET ÄR DETTA JAG ÄLSKAR med körsång. Att alla blir en och samma. Att det inte spelar någon roll vem du är, vad du heter, var du kommer ifrån. Att just du och din röst behövs för att bilda helheten som är så vacker. Att alla individer är så viktiga för att det ska bli bra samtidigt som individen inte spelar någon roll. Det går inte ihop, men ändå gör det det.

*Agnes Ingemarsson
bor i Norra Härene,
studerar vid De la
Gardiegymnasiet i
Lidköping och sjunger
i domkyrkans
ungdomskör.*

AGNES INGEMARSSON

kontakt

Svenska kyrkan i Skara

Malmgatan 3A, 532 31 Skara
skara.pastorat@svenskakyrkan.se

Expeditionen Kyrkans Hus

Besöksadress: Malmgatan 3B, Skara
Telefon: 0511-265 00
skara.pastorat@svenskakyrkan.se
Helgfri måndag-fredag kl. 10-12

Kyrkogårdsförvaltningen

Telefon 0511-265 40, Fax 0511-108 83
skara.kgf@svenskakyrkan.se
Postadress: Malmgatan 3A, 532 31 Skara

Kyrkogårdsförvaltningens expedition:

Marie kyrkogård, Axvallagatan,
532 37 Skara
Helgfri måndag-fredag kl. 8.00-12.00

Helgpräst

Du kan nå pastoratets helgpräst dagtid
lördagar och söndagar på tfn 265 08.
Vid storhelger når du helgpräst via
tfn 265 00. Övriga tider hänvisas till
jourhavande präst via 112.
Mer information och telefonnummer
till anställda hittar du på
www.svenskakyrkan.se/skara

KYRKORNA BERÄTTAR

Jarlen som vilar i Varnhem

Birger Magnusson, vanligtvis kallad Birger jarl, var en av medeltidens viktigaste svenskar – om man nu kan tala om Sverige och svenskar före honom.

I år är det 750 år sedan han dog.

TEXT: MARKUS HAGBERG

FOTO: HANS SJÖBERG

Det som blev Sverige bestod ju först av olika landsdelar med regionalt styre: Väster- och Östergötland och Svealand. Mellan områdena och de ledande familjerna var det ofta stridigheter, inte minst mellan den Erikska ätten i Västergötland och den Sverkerska i Östergötland. Vad Birger lyckades med var att föra samman de olika landsdelarna under en ledning, han grundade Stockholm och han införde viss gemensam lagstiftning och beskattning. Kanske kan man kalla honom för Sveriges grundare.

Vi vet att Birger dog den 21 oktober 1266, troligtvis på Longs kungsgård strax utanför Vara. Däremot vet vi inte exakt när han föddes, men troligen omkring 1210. För medeltidsmänniskan var inte födelsedagen så viktig, medan dödsdagen var desto viktigare. Det säger något om vad man värderade: detta livet eller det kommande. Trots att Birger var östgöte fick han sin sista viloplats i Varnhems klosterkyrka. Helt märkligt var det inte, för familjen hade starka kopplingar också till denna sida av Vättern. Hans bror Eskil var lagman här och ska enligt traditionen ha nedtecknat Äldre Västgötalagen.

I klosterkyrkan vilar Birger och hans andra hustru, den danska drottningen Mechthild, och sonen Erik.

Ett vanligt skrivfel är att ordet jarl stavas med versal, som om det vore en del av Birgers namn. Istället är jarl en titel. Begreppet fanns redan under vikingatiden, och det förekommer också i England, då som earl, en titel som lever vidare och motsvarar en svensk greve. Efter Birger har ingen svensk använt titeln jarl.

Birger jarl har lämnat åtskilligt till eftervärlden. Till maktavarna har han överfört en påhittighet i att ta ut skatt. Det skattesystem med så kallade grundskatter som utgick från jorden och skattebönder bestod väsentligen till 1903! Inkomsterna från dessa skatter skapade möjlighet att bygga bland annat städer och borgar.

Birger är också berömd för sina fridslagar: hem-, kvinno-, tings- och kyrkofrid. Hemmet, kvinnan, rättssystemet och kyrkobyggnaden fick enligt dessa inte kränkas. Den som gjorde så förverkade sin egendom och dömdes fredlös. Utöver dessa fridslagar tillkom en rad andra regleringar.

Birger hade inte kunnat skapa Sverige på egen hand. Det skedde tack vare och med hjälp av kyrkan. När den romerska kyrkan på allvar etablerade sig i landet med stift, biskopar och en tydligare jurisdiktion gavs den organisatoriska stadga inom och utifrån vilken staten kunde byggas.